

16.9x15.81	1/5	עמוד 1	מצב הרוח	18/02/2022	80678894-0
תנועת האשה הדתית לאומית לאורח מיןקה יושבת ראש אמונ - 80888					

כלה כתבורה

מאות מדריכות כלה עוברות הכשרה מיוחדת
מטעם 'אמונה', בנושא שעד כה לא העסיק
אותן: זיהוי מראש של סימני אלימות וקשרים
לא בריאים בין בני זוג. // רחל המאירי, עמ' 26

20.93x28.8	2/5	עמוד 26	מצב הרוח	18/02/2022	80678895-1
תנועת האשה הדתית לאומיתליאורה מינקה יושבת ראש אמונ - 80888					

כלה כחבורה

בחודשים האחרונים עוברות מאות רבות של מדריכות כלה ובלניות מרחבי הארץ הכשרה מיוחדת מטעם 'אמונה', בנושא שעד כה לא העסיק את מדריכות הכלות: זיהוי מראש של סימני אלימות וקשרים לא בריאים בין בני זוג. כמה מהן משתפות את 'מצב הרוח' במצבים בעייתיים עליהן שמעו

//רחל המאירי

19.51x27.46	3/5	27	עמוד	מצב הרוח	18/02/2022	80678896-2
תנועת האשה הדתית לאומית לאור מניקה יושבת ראש אמון - 80888						

הכשרת מדריכות כלה במועצה הדתית תל אביב. צילום: דוברות

דיבר איתה, לא ניסה לשכנע, לקח - וזרק. לאחר מכן זה המשיך עם בגדים שהוא אוסר עליה ללבוש. לא זאת אף זאת, יום אחד חזרה האשה אל ביתה וגילתה את בגדיה מוטבעים במי האמבטיה, מושחתים לחלוטין. עכשיו יש לי את הכלים להבין שמדובר ברצון לשליטה לא בריאה על האשה, תוך שימוש בהלכה". מיכל, מדריכת כלות מיישוב בשרון מספרת על מקרה שהיה לה: "הדרכות כלה במועצה אצלנו לרוב בנויות משתי הדרכות כשלפחות אחת אישית עם הכלה. בני זוג הגיעו יחד. זה מקובל ונכון. אך לאורך כל ההדרכה, החתן לא הפסיק להתפרץ לדברי ולהטיח באשתו לעתיד: 'את שומעת אותה? תקשיבי לה, היא צודקת, היא יודעת מה היא אומרת'. כך לאורך כל ההדרכה.

"בהדרכה השנייה, האישית, הוא דרש ממנה להקליט הכל בטלפון כדי שגם הוא ישמע מה אמרו לה. כמובן שסירבתי. אז הוא פשוט הגיע בעצמו לאחר 5 דקות, והחליט להישאר מחוץ לדלת להקשיב, כאשר כל כמה דקות נכנס להעיר על משהו שאמרתי שלא מצא חן בעיניו. "ההכשרה שקיבלתי גורמת לי להבין שהייתי צריכה ליצור איתה קשר לבד ולשקף לה שכן אינה נראית מערכת יחסים זוגית נורמלית דווקא כשהיא עומדת בפתחם של חיי נישואין. אם כך המצב ביניהם לפני החתונה, מי יודע מה יהיה בהמשך".

נחמה, בלנית מבני ברק: "לפני שנה התקשר בעל לקבוע את התור למקווה. לא רק שזה לא מקובל, השעה שביקש גם היא היתה גם ממש מאוחרת. לא כל כך הבנתי ובתמימותי שאלתי: 'מדוע אדוני מתקשר לקבוע שעה ולא אשתך?'. התשובה שלו היתה חדה ופשוטה: "כדי לוודא שהיא תספיק עד אז להשכיב את הילדים, לנקות את הבית ולעשות כביסה". נכון שלא כל משפט מסוג זה הוא אלימות, אבל בצירוף סימנים נוספים של שליטה בלוח הזמנים של האשה, והגדרת המשימות שעליה לבצע, בהחלט

הרבה בושה וחשש להתערבות. שרי, בלנית מאזור השרון מספרת: "כשראיתי את הסימן הכחול על הרגל, כבר העזתי ושאלתי על כך. האשה ענתה לי במבוכה שבעלה צובט אותה. היום כבר הייתי מציפה בפניה את העובדה שזו אינה זוגיות בריאה ומציעה לה בכל זאת טלפון להתיעצות. אסור לוותר".

במקרה אחר עלו עדויות של אשה שהתגרשה, שרק בדיעבד סיפרה על אלימות פיזית שעברה ואיש מסביבה לא שם לב. כל פעם מצאה תירוץ אחר לחבלות ואיש לא הציע לה סיוע. לדוגמה, כשהתאשפזה עם אוזן חתוכה, טענה שהעגיל נתקע בסוודר. למזלה היא הצליחה להתגרש ולצאת בחיים מהקשר, אך רבות כמוה ממשיכות לשקר לכל מי שנמצא בסביבתן ורק מחכות למישהו/י מבחוץ שפשוט ישים לב.

הבעל הטביע לאשה את הבגדים

למרות שנראה שאלימות רגשית-נפשית היא עמומה, חייבים לשים לב מתי נדלקות נורות אזהרה מטרידות ביחס אליה. בניגוד לאלימות פיזית, אלימות רוחנית היא מושג שרק בשנים האחרונות מקבל תשומת לב. יהודית, בלנית מירושלים, סיפרה באחת ההכשרות דווקא על אלימות רוחנית שנתקלה בה: "בעלה של אחת מהטובלות הקבועות שלי היה נוהג להתקשר למקווה בעצמו לבקש ממני שאוודא שאשתו בדקה טוב טוב מאחורי האוזניים, בטבור וכיו"ב. אני יודעת שזה לא נשמע כואב וגורא כמו מכה, אך העובדה שהבעל מרשה לעצמו לחדור לתחום האינטימי הנשי הכי פרטי ששייך לאשה, צרם לי מאוד. רק היום אני מבינה שזה סימן. היום אני אדע איך לפנות אליה ברגישות ולפתוח את הנושא".

צרויה, מדריכת כלות מהמרקז: "ישבתי עם כלה אחת שסיפרה לי שכן הזוג שלה זרק לה את החטיף רק בגלל שהיה עם חלב נוקרי. לא

את הסיפור הבא שמענו ממדריכת כלות ותיקה: "כלה שהשתתפה בהדרכה, הייתה מגיעה למפגשים במצב רוח נסער. לעתים גם שיתפה כי היא ובן זוגה התווכחו, וכי יש מתיחות בכל מה שקשור להכנות לחתונה. זיהיתי שהחתן המיועד מצמצם את מרחב הבחירה של הכלה ולא מאפשר לה להביע את דעותיה, דבר שהגביל את הכלה וגרם לה לבלבול וכאב. בתהליך זהיר ומכיל התרנו יחד את סכך הרגשות של הכלה עד שהצליחה לראות כי היא בקשר שמסב לה סבל וכאב. היא הודיעה לו על פרידה וביטול האירוסין.

"מה שקרה אח"כ, חיזק את ההבנה שלה שהחלטה להיפרד הייתה הנכונה עבורה. ואז התחילה הכלה לקבל מסרים מאימים מאנשים שונים המקורבים לחתן, כי היא עשתה טעות בהחלטתה והועבר לה מסר שהיא זו מבין שניהם שזקוקה לטיפול נפשי. המשכתי ללוות אותה לכל אורך התקופה עד אשר חזרה לעצמה".

בחודשים האחרונים עוברות מאות רבות של מדריכות כלה ובלניות מרחבי הארץ הכשרה מיוחדת מטעם 'אמונה', בנושא שעד כה לא העסיק את מדריכות הכלות: זיהוי מראש של סימני אלימות וקשרים לא בריאים בין בני זוג, במהלך ההדרכת הכלה או בטבילה במקווה. הסיפורים והעדויות שעלו בהכשרות מסמרי שיער, ושוב מוכח כמה חשובה ההכשרה הזו, וכמה מצילת חיים היא. השמות של מדריכות הכלה והבלניות בכתבה זו בדויים, אבל העדויות אמיתיות ונותנות לנו מבט מעמיק לעולמן המאתגר. אלימות פיזית היא הקלה ביותר לזיהוי, אך גם במערכת של אלימות מהסוג הזה יש

"זיהיתי שהחתן המיועד מצמצם את מרחב הבחירה של הכלה ולא מאפשר לה להביע את דעותיה, דבר שהגביל את הכלה וגרם לה לבלבול וכאב"

צילום אילוסטרציה: Shutterstock

לשלוש פעמים ביממה. למשמע הסיפור העירה בלנית אחרת כי לפי ההלכה, חובתה של האשה להיות עם בעלה. "זו לא אלימות", טענה. אותה בלנית באמת מאמינה שצויות לבעל יביא ברכה לבית.

רק לאחר שהדיון נגמר הודתה אותה בלנית שדעתה התערערה ושההכשרה גרמה לה לחשוב באופן אחר על הסוגיה הזו.

באותה ההכשרה בלנית אחרת חשפה באומץ שהיא עצמה עזבה את בעלה לאחר 25 שנים בעקבות שינוי בהתנהגותו שכללה אלימות מילולית קשה.

חשוב להדגיש, שההכשרות אינן נועדות להוביל לגירושין או לביטול חתונה חס וחלילה. ישנם מקרים רבים בהם טיפול נכון והכלה הדדית יאפשרו לחזור למערכת יחסים בריאה, "אנחנו מאמינות באפשרות לטיפול מקדם ומשפר זוגיות" מדגישה שימל.

חמישה תמרורי אזהרה

מתוך ההכשרות עלו כמה מסקנות

**ליאורה מינקה:
יש לקוות
שההכשרות
למדריכות ימנעו
את הרצח הבא**

לזיהוי של סימני האזהרה מטרמים לאלימות פוטנציאלית. פורום 'מיכל סלה' פועל להצלת חיים ולמניעת אלימות כלפי נשים באמצעות חדשנות וטכנולוגיה.

במקביל פנתה עו"ד שימל גם לד"ר שושי גרינוולד, מנהלת מרכזי הטיפול במשפחה של 'אמונה', בבקשה להיעזר במקצועיות של מנהלות המרכזים כדי להעביר את ההכשרה בפועל למדריכות כלה ולבלניות. כל הצדדים נרתמו למשימה.

אנשי פורום 'מיכל סלה' הדריכו את מנהלות המרכזים, ומכאן התחילה העבודה האמיתית. עו"ד שימל פנתה לכל המועצות הדתיות, לארגונים המכשירים מדריכות כלה, לבלניות ולמדריכות כלה פרטיות, בהצעה שיעברו את ההכשרה הזו ללא כל עלות מצידם. אחרי טלפונים והתכתבויות רבות, נענו למעלה מ-30 מועצות וארגונים לאתגר. עד היום מאות רבות של מדריכות כלה ובלניות כבר עברו את ההכשרה והמספר מתעדכן מדי שבוע כשבתכנון כבר סדנאות רבות נוספות.

יו"ר אמונה ליאורה מינקה מציינת כי "תנועת אמונה לקחה בשנים האחרונות צעד קדימה בכל הקשור בטיפול באלימות כלפי נשים. מרכזי הטיפול במשפחה שלנו, הפרושים ברחבי הארץ, מטפלים במאות מקרים מדי שנה. המקלט לנשים נפגעות אלימות שפתחנו, מתמלא לצערנו כל הזמן. שוהות במקלט נשים שסבלו מכל סוגי האלימות, הן וילדיהן מוצאים אצלנו מזור למצבן. ההכשרות במיזם 'קול כלה', לאותן בלניות ומדריכות, שפוגשות את הנשים במפגשים חד פעמיים או חודשיים קבועים, הן בראש ובראשונה מצילות חיים. ויש לקוות שימנעו את הכאב ואת הרצח הבא".

ההכשרות, המתבצעות לרוב בקבוצות פרונטליות הובילו גם לדיון על מהי אלימות מינית. נאווה, בלנית מתל אביב העידה על טובלת שהיתה בוכה בתוך המים וסיפרה שבעלה רוצה שהיא תקיים איתו יחסים כל יום, מעיר אותה משינה ומגיע לעיתים

יכולים להעיד על אופי יחסים בעייתי ועל אלימות רגשית אמיתית, שאף אשה אינה צריכה לסבול ממנה". מקרה אחר והרבה יותר מלחיץ תואר ע"י אהובה, בלנית מירושלים: "בליל שבת אחד נקש גבר על דלתי בשעה 22:00, ודרש ממני בצעקות ובאלימות לפתוח את המקווה בשביל אשתו, כי כך הוא רוצה. הסיטואציה מבחינתי היתה מאוד אלימה. נלחצתי עד מאוד וכמובן שסירבתי".

הפוסט שהקים את 'קול כלה'

בעקבות פוסט מרגש בפייסבוק שעסק בחשיבות של זיהוי סימני אלימות כבר במסגרת הדרכת כלה, יזמה עו"ד ציפורת שימל את הפרויקט שנקרא 'קול כלה'.

**"יום אחד חזרה
האשה אל ביתה
וגילתה את
בגדיה מוטבעים
במי האמבטיה,
מושחתים
לחלוטין"**

שימל, יועצת משפטית למדיניות ציבורית וחקיקה בתנועת 'אמונה', מסבירה: "ידוע היום שאלימות אינה באה לידי ביטוי רק באופן פיסי. ישנם סוגים שונים של אלימות: מילולית, מינית, רוחנית, כלכלית ועוד. לא כל אלימות מתדרדרת לכדי אלימות פיסית, אך זה אינו משנה את העובדה שמדובר באלימות לכל דבר. אין מודעות לכך בציבור. הפוסט נגע בנקודה חשובה כשהבנתי שזו מציאות שאני יכולה לשנות".

עו"ד שימל, שבהכשרתה היא גם מדריכת כלות בעצמה, החליטה לקחת את הרעיון הזה ולהפוך אותו לתוכנית עבודה. לעבור מחזון - לפעילות מעשית שתנועת אמונה תיקח על עצמה. בישיחה עם 'מצב הרוח' היא מספרת: "יצרנו קשר עם פורום 'מיכל סלה' - עמותה שהוקמה במאי 2020 בעקבות הרצח של מיכל סלה ז"ל, במטרה למנוע את הרצח הבא, וביקשנו מהם מודל מקצועי

9.14x27.57	5/5	עמוד 29	מצב הרוח	18/02/2022	80678897-3
תנועת האשה הדתית לאומיתליאורה מינקה יושבת ראש אמונ - 80888					

עו"ד ציפורת שימל. צילום: דוברות

אופרטיביות. הראשונה, שמתבצעת בימים אלה, בתמיכת המשרד לשירותי דת, היא הצבת דף מידע בנושא הסימנים המקדימים, בכל חדרי המקוואות בארץ על פי המודל שבנו בפורום 'מיכל סלה'. מדובר בחמישה תמרורי אזהרה הכוללים: 1. אובססיות (חיטוט בנייד, שליטה בלו"ז), 2. זוגיות דו פרצופית (התנהגות שונה בפומבי מול התנהגות בין כותלי הבית), 3. הקטנת האשה (האשמתה בהכל: אין לך צורך בחברות, אין לך צורך בכרטיס אשראי משלך וכו'), 4. רגישות קיצונית (את מפחדת מהתגובה שלו במקרה שתציעי פרידה), 5. 'הקדוש המעונה' (בן הזוג משחק אותה גם כקורבן בקשר).

בפורום 'מיכל סלה' לקחו את האותיות הראשונות של כל סימן לכדי המילה 'אזהרה'.

המסקנה השנייה, שעולה גם מפוסטים ברשת, היא הצורך בהדרכת כלה גם כמה חודשים לאחר החתונה. ברור שלא תהיה חובה לכך, אך עצם העובדה שזה יהיה לגיטימי שכלה תוכל לשוב למדריכת הכלה ולהתייעץ איתה, היא התקדמות גדולה שתהווה פתח לסיוע במקרי הצורך ולהרגעה כשמדובר בלחץ טבעי בלבד.

לזותר מתוך בחירה, לא מתוך איום

בהכשרה מנסים ללמוד כיצד לגשת בזהירות ולדבר אל ליבן של הכלות או הטובלות ובעיקר לחדד למדריכות כלה ולבלניות את ההבדל בין סימנים מקדימים לקשר בעייתי, לבין קשרים מורכבים בין בני זוג. "ויתור על דברים מסוימים למען בן או בת הזוג הם לגיטימיים", מציינת עו"ד שימל, "ובתנאי שזה נעשה מתוך בחירה חופשית ומתוך שותפות. כשזה נעשה מתוך איום, הופך הקשר מעניין לגיטימי לאלימות של ממש. אנחנו לא מנסות להפריד זוגות חלילה", מסכמת שימל. "אנחנו רוצות לעורר את המודעות לקו העדין ולהציע סיוע במקרה שיש חשש שגבול הלגיטימיות התדרדר לכדי אלימות. חשוב לנו להציף את סוגי האלימות שלא נראים לעין כי לעיתים הפגיעה הנפשית קשה יותר ממכה".

עובדה אחת נוספת מעניינת: בעוד מדריכות הכלה חלקן מהציונות הדתית וחלקן חרדיות, רוב הבלניות הן חרדיות ורובן מעידות כי הן נחשפות לנושאים הללו לראשונה בחייהן. נושאים שהיו 'טאבו' בציבור החרדי החלו לצוץ על פני השטח בעיקר בעקבות החשיפות של המקרים האחרונים בתקשורת.

אז אמנם ההכשרות של 'אמונה' זו התחלה של מהפכה שקטה. לא שומעים עליה הרבה, אך השפעתה הולכת ומתעצמת ויש להנח שההכשרות האלו יורחבו גם למקצועות נוספים בהם נשים פוגשות נשים, כגון קוסמטיקאיות, מטפלות, מאמנות אישיות וכיו"ב.